

ІНДУСТРЫЯЛЬНАЕ РАЗВІЦЦЁ КРАІНЫ

Праект Дырэктыў XXIV з'езду КПСС па пяцігадовым плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1971—1975 гады прадугледжвае далейшы ўздым матэрыяльнага добрабыту і культуры працоўных на базе інтэнсіфікацыі ўсіх галін прамысловы і сельскагаспадарчай вытворчасці. «Неабходна накіраваць развіццё ўсіх галін прамысловасці, гаворыцца ў праекце, у інтарэсах найбольш поўнага задавальнення жыццёвых патрэб савецкага народа, для чаго прадугледзець больш шпаркі рост і павышэнне ўдзельнай вагі прамысловасці, якая выпускае тавары народнага спажывання, сыравіну, машыны і абсталяванне для іх вытворчасці».

Такая фармулёўка ісчойнай задачы пяцігодкі мае глыбокі сэнс. Многія гады ў прамысловасці Савецкага Саюза галоўным напрамкам быў пераважны рост вытворчасці сродкаў вытворчасці, нарошчванне эканамічнага патэнцыялу. Аднак па меры развіцця і ўмацавання эканомікі савецкае сацыялістычнае грамадства павялічвае абсалютна і адносна колькасць матэрыяльных даброт, накіраваных на мэты спажывання. Зразумела, што пры гэтым адбываюцца пэўныя змены ў народнагаспадарчых прапарцыях, у структуры працэсу ўзнаўлення ў цэлым.

Спрыяльныя прадпасылкі для такіх змен склаліся яшчэ да пачатку восьмай пяцігодкі. За перыяд з 1929 па 1965 год прадукцыя цяжкай прамысловасці вырасла больш чым у 160 разоў, прадукцыя машынабудавання — амаль у 400 разоў. Высокага ўзроўню дасягнулі энергетыка, металургія і паліўная прамысловасць. Гэта значыць быў створаны настолькі магутны эканамічны патэнцыял краіны, што стаў магчымым рэзкі паварот айчынай індустрыі да запатрабаванняў савецкіх людзей.

Такім чынам, з'явілася магчымасць пашырыць кола праблем, звязаных са стварэннем матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма — галоўнай эканамічнай задачы на сучасным этапе. Цяжкая прамысловасць у восьмай пяцігодцы атрымала заданне намнога павялічыць выпуск высокапрадукцыйнага абсталявання і машын для індустрыялізацыі ўсіх галін народнай гаспадаркі, у тым ліку тых, што вырабляюць тавары народнага спажывання. Акрамя таго, было прапанавана змяніць прапорцыі ў самой цяжкай прамысловасці на карысць вытворчасці прадметаў спажывання.

Як вядома, гэтыя задачы ў запланаваных аб'ёмах былі выкананы. Павялічылася доля нацыянальнага даходу, якая ідзе на спажыванне, пашырэнне жыллёвага і сацыяльна-культурнага будаўніцтва. Выпуск тавараў культурна-бытавога прызначэння і гаспадарчага ўжытку ў 1970 годзе ў параўнанні з папярэднім годам меў найвышэйшы працэнт прыросту. Але пры гэтым, зразумела, цяжкая прамысловасць працягвала нарошчваць вытворчы патэнцыял.

Аналагічная задача прадугледжана праектам Дырэктыў у дзевятай пяцігодцы. У цэлым вытворчасць прамысловай прадукцыі за 1971—1975 гады павялічыцца на 42—46 працэнтаў, прычым вытворчасць прадметаў спажывання (на 44—48 працэнтаў) упершыню ў пяцігадовым плане пазірна перавысіць прырост вытворчасці сродкаў вытворчасці (на 41—45 працэнтаў). Усе галіны прамысловасці будуць вырабляць тавары культурна-бытавога прызначэння і

гаспадарчага ўжытку. Іх агульны выпуск павялічыцца ў 1,8 раза.

У мінулай пяцігодцы было пабудавана многа новых і рэканструявана дзеючых прадпрыемстваў лёгкай прамысловасці, у тым ліку і ў Беларусі. Гэта работа будзе працягвацца і ў новай пяцігодцы, што дазволіць больш поўна задаволіць патрэбы насельніцтва ў адзенні, абутку і іншых таварах. Павялічыцца на 33—35 працэнтаў вытворчасць прадукцыі ў харчовай, мяса-малочнай і рыбнай прамысловасці. У рэспубліцы, напрыклад, будзе пабудавана шэсць буйных мясакамбінатаў. Хлебная ніва атрымае яшчэ больш мінеральных угнаенняў, а тэхнікі за пяцігоддзе паступіць у вёску столькі, колькі цяпер яе ёсць ва ўсіх калгасах і саўгасах.

Як і раней, асабліва паскоранымі тэмпамі будуць развівацца галіны прамысловасці, якія вызначаюць патрэбы тэхнічнага прагрэсу: электраэнергетыка, асабліва атамная, машынабудаванне, хімія, нафтахімія і гаспадарчая прамысловасць. У кожнай галіне рост вытворчасці будзе адбывацца перш за ўсё за лік павышэння яе эфектыўнасці і больш поўнага выкарыстання ўнутраных рэзерваў. Прычым галоўная роля тут адводзіцца павелічэнню вытворчасці працы.

У дзяржаўных планах развіцця народнай гаспадаркі СССР заўсёды прадугледжваліся апарэджваючыя тэмпы росту вытворчасці электраэнергіі, якая выкарыстоўваецца для электрыфікацыі ўсіх галін сацыялістычнай эканомікі. Так і на гэты раз. У 1970 годзе было вырацавана 740 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі, у новай пяцігодцы яе «здабыча» павялічыцца да 1 030—1 070 мільярдаў кілават-гадзін. Гэты прырост забяспечаць новыя, галоўным чынам цеплавя і атамныя электрастанцыі.

Хоць здабыча вугалю працягвае расці (да 1975 года яна павінна дасягнуць 685—695 мільёнаў тон), паліўны баланс схіляецца ў бок павелічэння долі нафты і газу. Да канца пяцігодкі іх удзельная вага павялічыцца да 67 працэнтаў. У чорнай металургіі намечана давесці ў 1975 годзе выплаўку сталі да 142—150 мільёнаў тон, а вытворчасць гатовага пракату да 101—105 мільёнаў тон.

Асартымент прадукцыі хімічнай і нафтахімічнай прамысловасці даволі вялікі, аднак па праекце Дырэктыў ён павінен яшчэ больш пашырыцца. Агульны выпуск прадукцыі тут павялічыцца ў 1,7 раза, а такіх яе відаў, як пластыкі і сінтэтычныя смолы, прыкладна ў 2, каучук у 1,7, тавары бытавой хіміі ў 1,9 раза.

Надзвычай важная работа чакае прыборабудульнікоў — наладзіць прамысловы выпуск сродкаў і комплексных сістэм аўтаматызацыі кіравання тэхналагічнымі працэсамі ў металургічнай, хімічнай і нафтаздабываючай, нафтавай, газавай і вугальнай прамысловасці. Яны ж павінны завяршыць стварэнне і асвоіць вытворчасць поўнага комплексу уніфікаваных прыстасаванняў, якія ўваходзяць у дзяржаўную сістэму прамысловых прыбораў. У 2,4 раза павялічыцца выпуск сродкаў вылічальнай тэхнікі, у тым ліку ў 2,6 раза — электронна-вылічальных машын.

Ажыццяўленне намечанай партыяй праграмы гаспадарання зробіць жыццё савецкіх людзей больш багатым, культурным, яшчэ вышэй уздыме міжнародны аўтарытэт і ўплыў Савецкага Саюза.

Юрый КАНІН.

ЦЭНЫ ЗНІЖАНЫ

Адна з пераваг сацыялістычнай сістэмы ў тым, што ў выніку развіцця народнай гаспадаркі няспынна расце дабрабыт тых, хто сваёй працай стварае матэрыяльны і духоўныя каштоўнасці. Толькі што скончылася восьмая пяцігодка. Мы падлічылі яе здобыткі. Мацнейшай стала наша прамысловасць, крок наперад зрабіла сельская гаспадарка. Гэта значыць, што на прылаўках магазінаў больш з'явілася разнастайных тавараў. Яны не залежваюцца на паліцах, таму што пакупная здольнасць насельніцтва, дзякуючы росту прамых даходаў грамадзян, таксама павялічылася.

А вось лічым адно сведчанне прамой сувязі паміж поспехамі ў прамысловасці і ростам дабрабыту насельніцтва. Публічна Дзяржаўны камітэт цэн Савета Міністраў СССР і Міністэрства гандлю СССР паведамілі, што

з 1 сакавіка бягучага года зніжаны дзяржаўныя рознічныя цэны на рад тавараў народнага спажывання. Першымі ў гэтым спісе сталі прадметы працяглага карыстання. На 19—30 працэнтаў, напрыклад, знізіўся кошт некаторых марак тэлевізараў. Аматарам падарожжаў на ўласным транспарце прыемна было даведацца аб значным зніжэнні цэн на асобныя маркі матацыклаў, на матаролеры, мапеды і мотавеласіпеды.

Хатніх гаспадынь парадавала тое, што больш таннымі сталі пральныя машыны, тавары бытавой хіміі ў аэразольнай упакоўцы, разнастайныя вырабы з плёначных матэрыялаў (плашчы, накідкі, гаспадарчыя мяшчкі, абрусі і іншыя).

Цэны зніжаны таксама на электрычныя і механічныя брытвы, плашчы з капронавай тканіны і некаторыя іншыя тавары.

ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ ♦ ФАКТЫ ♦ ПАДЗЕІ ♦ ЛЮДЗІ

ІНСТРУМЕНТ НЕ ЗНАШВАЕЦА

Незвычайную трываласць штампу, які выкарыстоўваецца для халоднай штампоўкі дэталей, надала тэрмахімічная апрацоўка яго наверхняў — так званая карбідызацыя. Тэхналогія гэтага працэсу распрацавана пад кіраўніцтвам доктара тэхнічных навук Л. Ляховіча ў Беларускам політэхнічным інстытуце. Насычэнне наверхневага слою сталёных вырабаў вугляродам, борм і іншымі хімічнымі элементамі надае ім каштоўныя ўласцівасці, у тым ліку і павышаную зносаўстойлівасць.

Па рэкамендацыі вучоных на Мінскім мотавелазаводзе ўкаранёна ўжо некалькі тыпаў звыштрывалых штампаў. Прадпрыемства атрымлівае ад новаўвядзення тысячы рублёў эканоміі.

ШЫШКІ НА НАСЕННЕ

На ўскаіне маладога лесу стаіць невялікі будынак. У ім размясціўся цэх Іўеўскага лягаса на перапрацоўцы сасновых шышак на насенне, якое ідзе ў розныя куткі нашай краіны. Сёлета калектыў цэха перапрацуе семдзесят тон шышак і паставіць заказчыкам каля васьмісот кілаграмаў насення для закладкі пітомнікаў.

«ЗАЙЧАНЯТЫ»

ПЛЫВУЦЬ ЗА АКІЯН

Далёкае падарожжа чакае «зайчанят», «завёрак» і іншых драўляных зяроў. Філіял вытворчага аб'яднання цацак «Мір» падрыхтаваў новую партыю сваёй прадукцыі для адпраўкі ў Канаду.

Толькі летась філіял адправіў у Венгрыю, ЗША, Канаду, ФРГ і іншыя краіны больш за 15 тысяч вырабаў.

З пачатку года новае прадпрыемства рэспублікі — Маладзечанскі завод сілавых паўправадніковых вентыляў — пачаў выдаваць прадукцыю. У студзені было выраблена восем тысяч вентыляў для Волжскага аўтазавода. У трэцім квартале ўвойдуць у строй асноўныя магутнасці прадпрыемства. Сёлета калектыў дасць 370 тысяч штук паўправадніковых вентыляў, а да канца новай пяцігодкі — 11 мільёнаў. **НА ЗДЫМКАХ:** 1. У лабараторыі перспектывных распрацовак аддзела паўправадніковых прыбораў. Інжынеры-тэхнолагі Таісія ФРАЛОВА і Барыс ЛАУРЭНЦЬЕУ вядуць распрацоўку выпрамляльных блокаў. 2. На участку хімічнай апрацоўкі.

Фота Я. КОСЦІНА.

БЕЛАРУСКІ ТРЫКАТАЖ

Новы вытворчы корпус уступіў у строй на Гомельскай фабрыцы імя 8 Сакавіка. Гэта дазволіць павялічыць выпуск панчош на-шкарпэткавых вырабаў на восем мільёнаў пар.

За мінулыя пяцігодкі вытворчасць верхняга трыкатажу ў Беларусі ўзрастае больш чым у тры разы, а бялізнавага — на 28 працэнтаў. У рэспубліцы пабудаваны Брэсцкі панчошны камбінат, Салігорскі фабрыка бялізнавага трыкатажу, камбінат верхняга трыкатажу ў Пінску.

Амаль чвэрць стагоддзя дзіць аўтобусы на дарогах Прынёманшчыны шафёр першага класа Уладзімір Піскун. Праца яго ўдасцеліла многіх урадавых узнагарод. Ён дэпутат Гродзенскага абласнога Савета.

НА ЗДЫМКУ: Ул. ПІСКУН.

Фота А. ПЕРАХОДА.

НАВИНЫ СОНЕЧНАГА ПАВІЛЬЁНА

Днямі пасля нядоўгага перапынку зноў прынялі наведвальнікаў залы Выстаўкі дасягненняў народнай гаспадаркі БССР. Новая экспазіцыя прысвечана XXVII з'езду Кампартыі Беларусі.

Мінчане і госці сталіцы даўно знаёмы з гэтым поўным сонечнага святла павільёнам на беразе Свіслачы: цяперашняя экспазіцыя — трэцяя з дня заснавання выстаўкі. Частка экспанатаў — асноўная прадукцыя буйнейшых прадпрыемстваў — перайшла ў новую экспазіцыю з папярэдняй, прысвечанай 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна.

У галоўнай выставачнай зале ўвагу ўвайшоўшага прыцягвае светлавая панарама. Вы бачыце Беларусь, якой яна была да Кастрычніка, — сумныя балоты, згубленыя сярод лясоў і багнаў глухія вёскі з падслепаватымі хацінамі, абутых у лапці і даматканых святкі сялян.

А вось сённяшні дзень. На вялікай карце рэспублікі цясна ад умоўных значкоў, якімі абазначаны толькі буйнейшыя заводы, фабрыкі і новабудовы. Яркі гараць лямпачкі там, дзе узведзены электрастанцыі.

Віднае месца ў галоўнай экспазіцыі займае прадукцыя Мінскага станкабудаўнічага завода. Аўтаматычныя лініі, здольныя замяніць працу соцень чалавечых рук, дакладныя металапрацоўчыя станкі, вылічальныя машыны — усё гэта выклікае захапленне наведвальнікаў.

Экспазіцыя, што праходзіць пад дэвізам «Ад з'езду да з'езду», папоўнілася сотнямі новых экспанатаў. Поўнасцю абноўлены стэнды лёгкай, харчовай, мяса-малочнай прамысловасці. З'явіліся стэнды, на якіх шырока прадстаўлена белару-

скае кнігадрукаванне і друк. Больш экспанатаў стала ў адзелах, дзе прадстаўлены культура і народная творчасць.

Аб складаных навуковых пошуках і плённых знаходках раскажуць стэнды навукова-даследчых інстытутаў Беларускай Акадэміі навук. Асабліва багата прадстаўлены на IX інстытуты фізікі і цепламасаабмену.

Шмат месца на выстаўцы адведзена прадпрыемствам, што вырабляюць тавары народнага спажывання. Каля вялікіх стракатых дываноў, якія ткуць у Віцебску, заўсёды натоўп. Такого багацця колераў больш нідзе не ўбачыш.

Непадалёк — экспазіцыя славутага шклозавода «Нёман». Ад шматлікіх келіхаў, кубкаў, вазаў, шклянак цяжка адвесці зачараваны позірк.

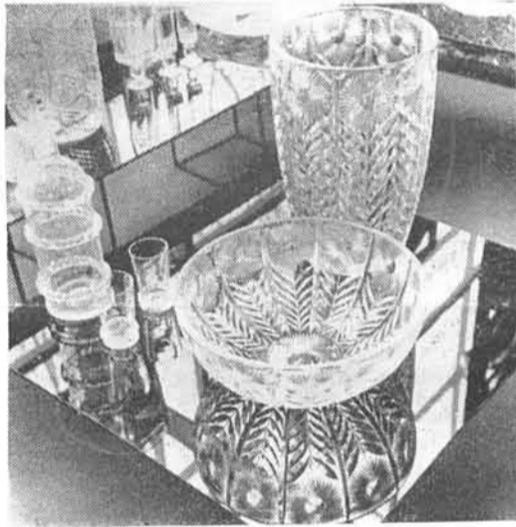
Багата прадстаўлены дасягненні працаўнікоў сельскай гаспадаркі. На стэлажах — лепшыя гатункі жыта і пшаніцы, гародніна, фрукты. Побач з узорами пушніны можна ўбачыць элігантнае адзенне, нашытае з футры вырашчаных у зверагаспадарках норак, пясцоў, лісіц.

Выстаўка пакідае пачуццё гордасці за сваю родную Беларусь.

І. ГЕРАСЮК.

НА ЗДЫМКАХ: новая экспаната ВДНГ.

Фота Ю. САПУНА.

„У БАГАТАГА дзядзькі Жука, без пары нарадзіўшы малое, памерла нявестка Марыля», — так пачынаецца адно з раннях апавяданняў Янкі Брыля аб лёсе вясковай жанчыны былой Заходняй Беларусі. У адным гэтым сказе адбілася тыповая для тагачаснай вёскі з'ява: змучаная цяжкай, знясільваючай працай, не ведаючы нават чалавечых адносін з боку мужа і яго радні, не атрымаўшы ніякай медыцынскай дапамогі, парадзіха памірае. Колькі іх, гаротніц, было ў той час! Шмат вырастала штогод крыжыкаў на дзіцячых магілках. Малых «душыла» дыфтэрыя, калечыў поліяміэліт, «касілі» шкарлятына, запаленне лёгкіх і іншыя хваробы, ад якіх не было ні ратунку, ні літасці.

Каранным чынам змянілася становішча жанчын і дзяцей пры Савецкай уладзе. Клопаты аб іх здароўі ўзяла на сябе дзяржава. Створана спецыяльная служба аховы мацярынства і дзяцінства.

Аб яе функцыях, аб поспехах, дасягнутых у апошні час, раскажа Леанід ПАРАСКЕВІЧ, начальнік Упраўлення лячэбна-прафілактычнай дапамогі дзецям і маці Міністэрства аховы здароўя Беларускай ССР.

У прэамбуле статута Сусветнай арганізацыі аховы здароўя гаворыцца, што «здароўе — гэта стан поўнай фізічнай, духоўнай і сацыяльнай раўнавагі, а не толькі адсутнасць хвароб і фізічных недахопаў». Такое шырокае вызначэнне патрабуе

ад медыкаў, ад дзяржаў немалых сродкаў і сіл для дасягнення жаданых вынікаў.

Высокі ўзровень медыцыны сам па сабе яшчэ нічога не значыць. Першаарговым важнасць мае даступнасць яе кожнаму чалавеку.

У сацыялістычным грамадстве клопаты аб здароўі дзіцяці пачынаюцца задоўга да яго нараджэння — з клопатаў аб здароўі маці. Служба аховы маці і дзіцяці ўключае ра-

заняткі па псіхпрафілактычнай падрыхтоўцы да родаў. Пастаяннае назіранне за здароўем будучай маці дае магчымасць своєчасова заўважыць небяспечныя адхіленні, выправіць іх. Прафілактычны напрамак нашай медыцыны прыводзіць да таго, што здароўю жанчын цяпер практычна не пагражаюць такія цяжкія захворванні, як таксікоз, септычны запаленні і іншыя. Знойдзены спосаб папярэджвання

за 1965 год, напрыклад, сведчыць аб значным росце мёртва-народжаных. Тлумачыцца гэта тым, што жанчыны баяцца страціць месца работы і працуюць да самых родаў. Амаль такое ж становішча ў ЗША, Англіі і некаторых іншых капіталістычных краінах, дзе ў бедных сем'ях мёртвых дзяцей нараджаецца ўдвай больш, чым у заможных.

Паводле савецкіх законаў жанчына за два месяцы да на-

логіі. Працуюць 25 дзіцячых санаторыяў.

Шмат увагі ўдзяляецца павышэнню кваліфікацыі ўрачоў. За апошнія гады праведзена 5 сімпозіумаў, на якіх абмяркоўваліся актуальныя праблемы педыятрыі, дзіцячай хірургіі, акушэрства і гінекалогіі.

У выніку складанай, напружанай работы ўрачоў у Беларусі значна зменшылася дзіцячая смяротнасць. За пяць апошніх гадоў яна знізілася з 23 да 19 на тысячу народжаных. (Яшчэ ў 1940 годзе з кожнай тысячы народжаных не дажывала да аднаго года 121 дзіця). Смяротнасць дзяцей у Беларусі значна ніжэй, чым у такіх высокаразвітых капіталістычных краінах, як ЗША, Францыя, ФРГ, Італія. Рэзка знізілася мацярынская смяротнасць, адзін няшчасны выпадак здараецца цяпер прыкладна на 5 тысяч родаў.

Амаль кожнае дзіця сёння (дакладней, 99,9 працэнта) з'яўляецца на свет у радзільным доме, пад наглядом урачоў і акушэраў.

На новую п'яцігодку запланавана не толькі расшырэнне існуючых медыцынскіх устаноў, але і будаўніцтва новых. У Пінску, Маладзечна будуць узведзены новыя радзільныя дамы, у Баранавічах і Магілёве — дзіцячыя бальніцы. У Крыму адкрыцца санаторый для беларускіх дзяцей. На многа павялічыцца колькасць урачоў.

Дзеці — будаўнікі новага свету, прадаўжальнікі планаў і спраў бацькоў. У іх наша шчасце, наша будучыня.

НОВАЕ Ў СПРАДВЕЧНЫМ

дзільныя дамы, жаночыя кансультацыі, дзіцячыя паліклінікі, бальніцы, санаторыі, сады і яслі, навукова-даследчыя ўстановы.

У Беларусі працуе звыш 2500 урачоў-педыятраў і 1300 акушэраў-гінеколагаў.

Кожная жанчына знаходзіцца пад назіраннем урача кансультацыі, яна ў любы час можа прыйсці параціцца з ім. Прыём у кансультацыі або лячэнне ў бальніцы, аперацыя, зразумела, бясплатныя.

Найбольш клопатаў праяўляюць да жанчыны, якая рыхтуецца стаць маці. Яе рэгулярна запрашаюць на абследаванне. Праводзяць шматлікія анализы. Пад назіраннем вопытнай акушэркі жанчыны займаюцца лячэбнай фізкультурай, пры кожнай кансультацыі працуе лекторый, праводзяцца

рэзус-канфлікту, які прыкладна для 15 са 100 жанчын звязаны з небяспекаю нарадзіць хворае дзіця.

Звесткі аб стане здароўя жанчыны ўрач перадае па месцу яе работы. Гэта робіцца ў інтэрэсах перш за ўсё маці і будучага дзіцяці. Пры неабходнасці адміністрацыя прадпрыемства павінна перавесці цяжарную жанчыну на больш лёгкую работу, поўнасцю захаваўшы яе папярэдняю заробковую плату.

Уплыў гэтых фактараў цяжка пераацаніць, бо ўмовы жыцця і працы жанчыны адыгрываюць вялікую ролю ў фарміраванні арганізма дзіцяці. Адсутнасць клопатаў аб будучай маці можа прывесці да непажаданых вынікаў.

Санітарная справаздача міністэрства аховы здароўя ФРГ

радзэння дзіцяці (дату спецыялісты ўстанавіваюць разам з будучай маці) атрымлівае аплываемы водпук па цяжарнасці. Выплаты за гэты, а таксама за пасляродавы водпук дзяржава бярэ на сябе.

Многія жанчыны карыстаюцца правам выходзіць малых да году дома. Месца работы і бесперапынны працоўны стаж за імі захоўваюцца.

У мінулай п'яцігодцы ў рэспубліцы паспяхова развівалася спецыялізаваная дапамога маці і дзецям. Ва ўсіх абласных цэнтрах і некаторых іншых гарадах адкрыты дзіцячыя хірургічныя аддзяленні і палаты для выхаджвання неданашаных і траўміраваных дзяцей. У Беларусі адкрыта 22 кабінеты па лячэнню жаночай бесплоднасці і 19 кабінетаў дзіцячай гінека-

логіі. Працуюць 25 дзіцячых санаторыяў. Шмат увагі ўдзяляецца павышэнню кваліфікацыі ўрачоў. За апошнія гады праведзена 5 сімпозіумаў, на якіх абмяркоўваліся актуальныя праблемы педыятрыі, дзіцячай хірургіі, акушэрства і гінекалогіі. У выніку складанай, напружанай работы ўрачоў у Беларусі значна зменшылася дзіцячая смяротнасць. За пяць апошніх гадоў яна знізілася з 23 да 19 на тысячу народжаных. (Яшчэ ў 1940 годзе з кожнай тысячы народжаных не дажывала да аднаго года 121 дзіця). Смяротнасць дзяцей у Беларусі значна ніжэй, чым у такіх высокаразвітых капіталістычных краінах, як ЗША, Францыя, ФРГ, Італія. Рэзка знізілася мацярынская смяротнасць, адзін няшчасны выпадак здараецца цяпер прыкладна на 5 тысяч родаў. Амаль кожнае дзіця сёння (дакладней, 99,9 працэнта) з'яўляецца на свет у радзільным доме, пад наглядом урачоў і акушэраў. На новую п'яцігодку запланавана не толькі расшырэнне існуючых медыцынскіх устаноў, але і будаўніцтва новых. У Пінску, Маладзечна будуць узведзены новыя радзільныя дамы, у Баранавічах і Магілёве — дзіцячыя бальніцы. У Крыму адкрыцца санаторый для беларускіх дзяцей. На многа павялічыцца колькасць урачоў. Дзеці — будаўнікі новага свету, прадаўжальнікі планаў і спраў бацькоў. У іх наша шчасце, наша будучыня.

СЕГОДНЯ В НОМЕРЕ

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ ПО-БЕЛОРУССКИ

8 марта отмечается первый праздник весны. Цветы, улыбки и добрые пожелания в этот день принадлежат женщинам. О том, с каким настроением встречаются 8 Марта минчанки, рассказывает в передовой статье сегодняшнего номера «ГАСПАДЫНІ ВЯЛІКАГА ГОРАДА».

На 2 стр. помещен очередной комментарий, посвященный проекту Директив XXIV съезда КПСС на новую пятилетку [«ІНДУСТРЫЯЛЬНАЕ РАЗВІЦЦЕ КРАІНЫ»]. Производство промышленной продукции за годы девятой пятилетки увеличится на 42—46 процентов.

Забота о здоровье ребенка начинается задолго до его рождения. В нашей республике создана специальная служба охраны материнства и детства. Несколько тысяч квалифицированных врачей стоят на страже здоровья будущих матерей. Государство предусмотрело для них ряд льгот на производстве [«НОВАЕ У СПРАДВЕЧНЫМ», 3 стр.].

Во многих странах мира живут наши соотечественницы. Оторванные от Родины, через годы испытаний пронесли они неугасимую любовь к Отчизне. Женщины активно работают в прогрессивных эмигрантских организациях. В день 8 Марта мы сердечно поздравляем наших землячек [«ДА НАШЫХ СЯБРОВАК», 4 стр.].

Исполнилось сто лет со дня рождения великой украинской поэтессы и общественной деятельницы Леси Украинки. Как большой праздник отметили юбилей выдающейся дочери Украины представители всей многонациональной литературы Советского Союза [«СЛАУНАЯ ДАЧКА УКРАІНЫ», 7 стр.].

ДА НАШЫХ СЯБРОВАК

У гэты дзень жанчынам дораць кветкі, гавораць словы любові, павагі і ўдзячнасці, бо іх справы, іх клопаты і пшчота ўпрыгожваюць жыццё. І сёння, у дзень 8 Сакавіка, нашы сардэчныя віншаванні, нашы найлепшыя пажаданні — вам, дарагія суайчынніцы!

Адарваныя ад бацькаўшчыны, праз гады выпрабаванняў пранеслі вы нязгасную любоў да Радзімы. Нялёгкаю долю наканаваў вам лёс. Як Вера Кляцко і Надзея Мартынюк, у маладосці вы цяжка працавалі ў чужых краінах, як Еўдакія Сенкен і Екацярына Званарова, зазналі жахі фашыскай няволі. Многім з вас і зараз даводзіцца весці барацьбу за існаванне. Але нягоды не зламлі вас, вашы сэрцы засталіся адкрытымі для шчырай чалавечай спагады.

Мы помнім, што ў суровы для нашай краіны час суайчынніцы з Аргенціны, Канады, ЗША накіроўвалі ў адрас Чырвонага Крыжа пасылкі з медыкаментамі для раненых савецкіх салдат. Мы схіляем галовы перад мужнасцю нашай зямлячкі Станіславы Ліхота, якая, рызыкуючы жыццём, у гады вайны давала прытулак у сваім доме савецкаму афіцэру Васілю Порыку і яго сябрам па барацьбе ў радах французскага Супраціўлення.

Жанчыны, якія дзесяты год жывуць далёка ад Радзімы, захавалі пшчотную любоў да бацькоўскай хаты, да росных сцяжынак свайго дзяцінства і юнацтва. З далёкай Канады ляцяць у Беларусь шчырыя радкі, напісаныя Фядорай Каламоец:

Мой край! Ты ў сэрцы назаўсёды—
І рэчка, і сасновы бор,
Твае вішнёвыя сады
І сінява тваіх азёр.

Любоў да Айчыны маці перадаюць сваім дзецям, бабулі — унукам. Слёзы перашкаджалі Соф'і Мароз са Злучаных Штатаў любавяцца адноўленым Мінскам. Яе хваляванне падзялялі дачка Ніна і ўнучка Марыя, якія прыехалі

разам з ёй. Вярнуўшыся дадому, суайчынніцы раскажваюць аб тым, якой стала іх Радзіма, смела выступаюць супраць хлусні і паклёпу на Савецкую краіну.

У ЗША і Бельгіі, Аргенціне і Францыі, ФРГ і Канадзе, Аўстраліі і Фінляндыі, Англіі і Уругваі, Галандыі і Аўстрыі нашы зямлячкі актыўна працуюць у прагрэсіўных эмігранцкіх арганізацыях. Узорам такой патрыятычнай работы з'яўляецца бельгійскі Саюз савецкіх грамадзян, аснову якога складаюць жанчыны. Са святам, дарагія сяброўкі!

Беларускае таварыства па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы» віншуюць з Міжнародным днём 8 Сакавіка Нілу Бавуа, Анастасію Дзітрыдж, Таццяну Рыбчынскую з Англіі; Лілію Варыга, Ядвігу Сірацінскую з Аўстраліі; Марыю Гарох, Франю Ільіну, Вольгу Крук, Ефрасінію Лазінскую, Надзею Мерсман-Пашук, Аляксандру Філярскую, Зою Яршову з Бельгіі; Алену Шэўчык з Бразіліі; Надзею Абрамянку, Таісію Куперус, Раісу Мілашэнка, Надзею Осэрбан-Галіонка з Галандыі; Вольгу Асіюк, Ганну Бусько, Феадосію Гарбуз, Марыю Дарафееву, Веру Кляцко, Ніну Курылёнак, Соф'ю, Ніну і Марыю Мароз, Марыю Радзі, Эдзіт Славіну з ЗША; Леанарду Малееву, Галіну Рыжую-Мастраматэа з Італіі; Марыю Гаўрыцкую, Ірыну Грыцук, Марыю Дзенежка, Екацярыну Званарову, Фядору Каламоец, Марыю Лежабокаву, Соф'ю Макарэвіч, Надзею Мартынюк, Марыю Мацкевіч, Лору Святошчык, Магдусю Тарвік, Юлію Чарашнюк, Алену Чачкоўскую, Любу Шышко з Канады; Клару Бернар, Марыю Жураўскую, Станіславу Ліхота, Еўдакію Сенкен, Валянціну Хацілавец з Францыі; Лідзію Андрасаву, Наталлю Апель, Зою Бургман-Янкоўскую, Тамару Герцбергер, Надзею Гёфкен, Ганну Грэфе, Ганну Гундрум-Емальянаву з ФРГ і ўсіх астатніх суайчынніц.

Тройка.

Фотаэцюд К. ЯКУБОВІЧА.

пішучь землякі ● пішучь землякі ● пішучь землякі ● пішучь землякі

ХОЗЯИН— НАРОД

В третьем и четвертом номерах «Голасу Радзімы» я прочитал два интересных сообщения. Первое — в Белоруссии сейчас работают восемь тысяч геологов, второе о том, что с будущего года в Минске начнется строительство нового академического городка, в котором на площади 350 гектаров выростут современные корпуса институтов четырех отделений АН БССР — математических, физико-технических, биологических и химических наук.

Такие строчки нельзя читать без радостного волнения. Мы узнаем, что белорусская наука развивается стремительными темпами и для ее роста создаются все условия. Еще в школе, на уроках географии я учил, что наш белорусский край — самая бедная и отсталая часть России. Об этом же с горечью писали прогрессивные писатели того времени. Я недавно прочитал «Былое и думы» Герцена и снова нашел там описание бедственного положения белорусов.

И вот получаю номер газеты, из которого узнаю, как щедро и богата земля белорусская, какие несметные сокровища обнаружил в ее недрах новый хозяин — народ.

О переменах в сознании, культуре и быте белорусов я с большим интересом прочитал в брошюре А. Карпюка «Чого мы варты». Получил эту маленькую книжечку, прочитал первые страницы и не смог уже оторваться до самого конца.

Иван ЮХОВ.

Франция.

ГОРАД НАРАДЗІЎСЯ НАНАВА

Не хапае слоў, каб выказаць радасць сустрэчы з Радзімай пасля доўгай разлукай з ёй 28 гадоў, кожны з яных напоўнены сумам і ўспаміна-

мі аб роднай старонцы, чакала я гэтага хвалоючага спаткання. І вось мінулаі вясенню мне ўдалося здзейсніць сваю мару.

...Памятная з дзяцінства вуліца, бацькоўскі парог, родныя, блізкія. Гасцінна сустраў мяне горад Жлобін, у якім я нарадзілася, правяла сваё дзяцінства і школьныя гады. Хадзіла я па яго вуліцах і не пазнавала іх.

Як не падобны ён на той горад, з якім я, 17-гадовая дзяўчына, не па сваёй волі развіталася ў 1942 годзе. Тады Жлобін ляжаў у руінах. А цяпер на месцы былых папалішчаў — дабротныя шматпавярховыя дамы, зялёныя паркі і скверы. Вельмі прыгожая вуліца Першамайская, шырокая, прасторная. Здзіўляе мноства новабудоваў — горад расце, пашырае свае межы. А колькі новых прадпрыемстваў з'явілася за пасляваенныя гады!

Вялікае ўражанне на мяне зрабіў рост матэрыяльнага дабрабыту савецкіх людзей. Яны прыгожа апранаюцца, добра харчуюцца. У магазінах багаты выбар разнастайных тавараў. Высокая якасць харчовых прадуктаў. А які смачны хлеб! Ён быў для мяне самым дарагім ласункам, па якім я сумавала на чужыне. Дарэчы, і цана на хлеб вельмі нізкая. У якім бы доме я ні была, усюды бачыла дастатак. Амаль кожная сям'я мае радыёпрыёмнік, тэлевізар. Многа таксама халадзільнікаў, матацыклаў. Заможна жывуць мае землякі.

Паўтара месяца я гасцівала ў Жлобіне. Пасля доўгага знаходжання на чужыне вельмі прыемна было пагаварыць са сваімі землякамі, пазнаёміцца з іх жыццём, інтарэсамі і паўсядзённымі клопатамі. Я рада была кожнай сустрэчы. Яны ўзбагалі мяне духоўна. Здзіўляе шырокі круггляд савецкіх людзей, іх адукаванасць, грамадская актыўнасць. Мае бацькі — пенсіянеры, аднак і яны заўзятыя кнігалюбы.

Пасля амерыканскіх кінабаевікоў з іх прапагандай гвалту і забойстваў, дэтэктывных раманаў мне прыемна было акупіцца ў цудоўны свет савецкай літаратуры. Я

прачытала шмат кніг савецкіх аўтараў. Спадабаліся раманы беларускіх пісьменнікаў І. Шамякіна, М. Лынькова. Нездарма савецкая літаратура і мастацтва карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод амерыканскіх чытачоў і гледачоў. Успамінаю, як у Кліўлендзе, дзе я зараз жыву, білеты на канцэрт Людмілы Зыкінай былі прададзены за тры месяцы да прыезду спявачкі. Са слаўтай выканаўцай рускіх песень слухачы фатаграфаваліся, арганізавалі ёй сардэчны прыём.

У час знаходжання на Радзіме я шмат чытала таксама савецкіх газет і часопісаў. Менавіта з газетных старонак асабліва ярка ўяўляеш сабе, што савецкія людзі — сапраўдныя гаспадары сваёй краіны. Кожны тут адчувае сябе свабодным чалавекам, які ўпэўнена глядзіць у будучае і ведае, што жыццё стане яшчэ лепшым.

Хочацца ад усёй душы сказаць: «Новых поспехаў вам, дарагія мае землякі, сардэчнае дзякуй за гасціннасць!»

Вольга УСАЧОВА,
ЗША.

ЗАСТАВИЛИ УМОЛКНУТЬ КЛЕВЕТНИКА

Поздравляю всех советских женщин с праздником 8 Марта. Я горжусь своей Родиной, где женщина занимает действительно равноправное положение в обществе. А у нас в Бельгии всеми правами пользуются только мужчины и даже за равный труд женщина получает меньшую плату.

Недавно возвратился какой-то священник из поездки по Советскому Союзу и развернул яркую клеветническую кампанию. Тогда я и другие соотечественники выступили в защиту чести нашей Родины и заставили умолкнуть его. Таких, как этот поп, конечно, мало, но встречаются еще проходимцы, которые пользуются гостеприимством совет-

ской страны и ее людей, а вернувшись обратно, начинают обливать грязью нашу Родину. Но все равно никто им не верит.

Получила от вас вторую посылку с книгами, так что теперь чтением обеспечена, и когда удастся найти свободную минутку, принимаюсь за них. Книжки для меня самые лучшие друзья. Но мало времени остается на любимое занятие: семья, дети, работа. А может это и к лучшему, что нет времени на мысли о будущем, перед которым охватывает страх. Приближается старость и встречать ее на чужбине ужасно.

В мае вновь собираюсь посетить родные места. Приеду, чтобы хоть на Родине отдохнуть от того «рая», который окружает меня каждый день.

Франя ИЛЬИНА.

Бельгия.

ИМЕНЕМ ПЕРВОГО КОСМОНАВТА

Недавно получили ваши книги. Очень хотелось бы прочитать их все сразу (уж больно интересные), но, к сожалению, мало свободного времени.

В Канаде простому человеку надо много работать, чтобы прокормить себя и свою семью. А потом много времени и внимания требует общественной работа. 25 января состоялось годовое собрание членов Федерации русских канадцев, и я снова был

избран секретарем нашего Виндзорского отдела. Значит, впереди снова работа.

В прошлом году в нашем отделе было организовано много концертов и банкетов. Очень торжественно отметили 100-летие со дня рождения В. И. Ленина, 53-ю годовщину Великого Октября и 40-летие нашей Федерации.

Большие планы у нас и на этот год. Сейчас все члены ФРК, в том числе и наши виндзорцы, готовятся к празднованию Международного женского дня 8 Марта. В этот день будет банкет в честь наших дорогих женщин. А 28 марта мы устраиваем большой концерт хора, о котором так тепло писал «Голас Радзімы».

Недавно к нам приезжали артисты Краснознаменного ансамбля песни и пляски Советской Армии имени Александрова и Московский цирк на льду. Их выступления ждали все жители Виндзора, билеты были распроданы заранее. Конечно же, больше всех радовались встрече с советскими артистами члены нашего отдела — русские, украинцы, белорусы. Ведь песни и танцы еще раз напомнили нам о Родине.

И еще у меня есть приятная новость: я стал дедушкой. 5 февраля у моей дочери Софии родился сын. Родители назвали его двойным именем Михаил-Юрий. Не знаю, почему Михаил, а вот Юрий — в честь первого в мире космонавта Юрия Гагарина. Думаю, что мой внук вырастет хорошим человеком, достойным этого имени.

Михаил МАКАРЕВИЧ,
Канада.

Ад усёй душы віншую мужчынскі калектыў рэдакцыі «Голасу Радзімы» з днём Савецкай Арміі, якая стаіць на варце міру ва ўсім свеце. Жадаю вам поспехаў, добрага здароўя і святочнага настрою.

З прывітаннем

Таісія МАРЧАНКА-КУПЕРУС.

Галандыя.

Вітаем жанчын, якія працуюць у Беларускай таварыстве па культурных сувязях з суайчыннікамі за рубяжом і рэдакцыя газеты «Голас Радзімы», з Міжнародным жаночым днём. Шчыра жадаем ім усяго найлепшага.

ЗША.

Сям'я БОГАРТ.

OUR FRIENDLY CONTACTS

AFTER the October Revolution, in January 1919, the Byelorussian Soviet Socialist Republic was proclaimed.

In slightly more than fifty years, Byelorussia has built new cities and big industrial enterprises. Its goods can be found in more than 70 countries. It exports tractors, lorries, metalworking tools, measuring instruments, consumer goods and foodstuffs. It is the only producer in Europe of heavy tip-up lorries. At present its Automobile Works is testing 120-ton autotrains.

The successes achieved in all branches of Byelorussia's national economy, science, culture and art, arouse considerable and natural curiosity in other countries. This is the sphere of activities of the Byelorussian Society of Friendship and Cultural Relations with Foreign Countries, which maintains constant touch with 55 lands.

Our Minsk journalist, D. Chaika, has asked Valentina Chernenyavskaya, the Society's Vice-President, to answer a few questions.

Q.: What forms and methods of friendly contacts with foreign countries are being used by your Society?

A.: We send literature, periodicals and photo exhibitions, and help foreign friends to hold large-scale functions devoted to Byelorussia. We also exchange delegations and tourist groups. Within our Republic the Society holds public functions devoted to various countries, which are attended by their delegations and Embassy representatives. In 1970 we maintained cultural relations with 252 foreign organizations, and received 83 foreign delegations and 2 tourist groups from 34 countries.

Towards the end of last year we observed the Days of Finnish Culture, and shortly before that some of the Byelorussian cultural and art workers went to Finland. The Byelorussian Dance Company visited the Hungarian People's Republic.

Our Society responds promptly to requests from abroad, when people display interest in our life. Last year alone we posted 12,859 books. We compiled and posted to foreign friendship societies as many as 164 libraries devoted to Lenin. They included some of Lenin's writings, the album, V. I. Lenin in Byelorussian Art, works by Byelorussian authors and journalists devoted to Lenin, as well as posters, portraits, and recordings of Lenin's speeches.

These materials were sent in Russian, English, French, German and Spanish, which makes it easier for foreigners to study Byelorussian life.

Q.: Could you say a few words about the prospects for the further progress of Byelorussia's friendly and cultural links with other countries?

A.: Our Society will continue developing and extending its cooperation with many countries, especially the members of the socialist community.

As before, our Society will extend its links with such countries as Austria, Australia, Belgium, Great Britain, Italy, India, Canada, the FRG, France, Japan and so on. We shall do our best to acquaint their peoples with Byelorussian life.

This year we are planning to celebrate many red-letter dates, for instance, Africa's Liberation Day and the centenary of the Paris Commune. We are eagerly looking forward to the opening of the Mysore State Film Festival (India), and the Days of Sudanese Culture, which will be held in Minsk.

We are hoping that the number of countries maintaining friendly relations with the Byelorussian people will continue to grow.

...Нарэшце прыём наведвальнікаў закончаны. Можна ісці абедаль, але ў гэты час заходзіць сакратар.

— Да вас жанчына. Кажы, што вельмі трэба. Яе прозвішча...

Яўгенія задумваецца. Не, яна не памятае такога прозвішча. Але гэта не важна. Калі трэба, значыць трэба. Старшыня прымае наведвальнікаў па асабістых просьбах не толькі ва ўстаноўленыя дні.

Асабістыя пытанні, асабістае жыццё чалавека. Гэта не менш важна, чым пабудаванне завода або дома.

У Яўгенію Грыневіч было нялёгкае жыццё. Яна нарадзілася і вырасла ў невялікай беларускай вёсачцы. Была зусім дзіцем, калі другая сусветная вайна перакінулася на тэрыторыю Савецкага Саюза. У гады акупацыі страціла бацькоў. Пасля вайны скончыла тэхнікум і працавала прадаўшчыцай у магазіне. Была цхай, непрыкметнай. Але яе чамусьці заўважылі, вылучылі. Спачатку паслалі на камсамольскую работу, потым дырэктарам вялікага дзіцячага дома ў Беразіно.

У хуткім часе Яўгенію Грыневіч выбралі сакратаром райкома партыі ў Капылі. Потым — намеснікам старшыні Савецкага райсавета горада Мінска. І вось ужо тры гады яна займае высокую пасаду старшыні.

Яўгенія любіць сваю работу. З гонарам расказвае аб раёне, у якім сёння 120 тысяч жыхароў — палова таго, што было ва ўсім даваенным Мінску. У раёне пятнаццаць школ, бальнічны гарадок, дзяржаўная філармонія, інстытуты, тэхнікумы. І сярод студэнтаў яе сын Валодзя. Ён вучыцца ў радыётэхнічным інстытуце.

Маці і сын — сябры. Вось і сёння яна абяцала прыйсці дадому крыху раней. Да сына прыдуць таварышы, і яна павіна спячы традыцыйны «напалеон». Мама заўсёды застаецца мамай, якую б пасаду яна ні займала.

Іна МУХІНА.

слухала, паглядзела вынікі аналізаў. Пазваніла на завод дырэктару Аляксандру Шубу. Той у амбіцыю: у іх не бывае такога, урачы заўсёды панікуюць.

— Створым аўтарытэтную камісію, — спакойна згадзілася Грыневіч.

Дэталёвая праверка пацвердзіла, што паветра было сапраўды забруджана.

— Наш завод яшчэ надта малады, — апраўдваўся дырэктар на пасяджэнні выканкома. — Дайце час, выправім.

Рабочы дзень Яўгенію Грыневіч строга распісаны. Пойдуць з кабінета медыкі, прыходзяць будаўнікі. У Савецкім раёне вядзецца вялікае жыллёвае будаўніцтва. За пяць год на ўскарыне выраасць цэлы горад — мікрараён «Усход». Ускраіны забудуваецца, цэнтр — рэканструюецца. Сёння старшыня павіна вырашыць спрэчку будаўнікоў і жыллёва-камунальнага аддзела выканкома. Яна ідзе вакол каменнага двухпавярховага дома, які апынуўся ледзь не ў цэнтры

ВЫСОКАЯ ПАСАДА

У той жа дзень абмяркоўвалася пытанне забеспячэння гарачай стравой рабочых завода электронна-вылічальных машын. Дэпутацкая камісія дакладвала, што сталовая не можа задаволіць патрэб рабочых. У ёй няўтульна, цёна. Выканком абавязаў адміністрацыю завода знайсці дадатковае памяшканне для сталовай, а раённы аддзел гандлю — забяспечыць сталовую дастатковай колькасцю абслугоўваючага персаналу.

Даўно ўжо на абодвух заводах ліквідаваны ўсе недаробкі, а старшыня выканкома ўсё ж вяртаецца да пратакола нумар 25.

будаўнічай пляцоўкі. Зносіць яго ці не зносіць?

Грыневіч уважліва вывучае планшэт будучага жыллага квартала.

— Восем кватэр для жыхароў двухпавярховага дома дакладна знайсці, — гаворыць яна начальніку райжылупраўлення.

— Значыць, зносім? — радуецца старшыня будаўнічага трэста.

— Нічога падобнага. Аддаём гэты дом пад камбінат бытавога абслугоўвання. Добры майстэрні размесціцца ў ім. І ўсе будуць задаволены.

ВЯЛІКІ паліраваны стол. За ім маладая жанчына ў элегантным чорным касцюме. Карункавы каўнерык прыгожа адцяняе модна пастрыжаныя цёмныя валасы. Тонкія пальцы перабраюць папкі. Вось тая, якую яна шукае. Пратакол нумар 25. Прабывае вачыма патрэбны радкі і націскае кнопку звонка.

— Запрасіце, калі ласка, Ліну Ціханаўну, — просіць яна сакратара.

Ліна Кажэўнікава — загадчыца аддзела аховы здароўя Савецкага раёна Мінска. А гаспадыня кабінета і ўсяго гэтага раёна сталіцы Беларусі — Яўгенія Грыневіч.

— Вернемся яшчэ раз да дваццаці пятага, — ціха гаворыць яна.

У старшыні Савецкага райвыканкома спакойная, мяккая манера гаворыць.

— Мы былі на заводзе ўчора, — гаворыць Ліна Кажэўнікава. — Новая сталовая працуе нядрэнна: ніякіх чэргаў, усё смачна, тана. Рабочыя задаволены. Акрамя таго, некалькі дзён назад на заводзе пачаў працаваць філіял фірмы «Сервіс». Заказы на прадукты выконваюцца на працягу сутак.

Яўгенія Грыневіч робіць паметкі — адну ў сваім настольным календары, другую — на палях пратакола.

Што гэта за пратакол нумар 25 і чаму старшыня райвыканкома надае яму такую вялікую ўвагу?

Пры выканоме працуюць некалькі дэпутацкіх камісій, у тым ліку камісія сацыяльна-забеспячэння і аховы здароўя. Узначальвае яе ўрач раённай санітарна-эпідэміялагічнай станцыі Валянціна Маркелава. Члены камісіі наведваюць заводы, фабрыкі, правяраюць, у якіх умовах працуюць людзі. І вось аднойчы Валянціна Маркелава зрабіла забор паветра ў цэхах доследна-механічнага завода. Лабараторныя даследаванні пацвердзілі яе меркаванні: забруджанасць паветра ў некаторых цэхах значна перавышае дазволеныя нормы. Маркелава тэрмінова адправілася ў выканком да Грыневіч.

Старшыня ўважліва вы-

Глазами зарубежной прессы

НА МЕЖДУНАРОДНЫХ ВЫСТАВКАХ

«ЭЛЕКТРОНИКС», Нью-Йорк.

Советские детали для электронной аппаратуры стали привычным зрелищем на европейских торговых выставках. Парад русских изде-

лий в течение последних лет проходил на большой Парижской выставке радиоэлектронных деталей, в Лондоне и на советской выставке в Скандинавии.

Впрочем, оборудование, используемое русскими для производства самых современных устройств, оставалось, в общем, неизвестным на Западе. Возможность ознакомиться с большой экспозицией производственного оборудования для электронной промышленности представилась на советской промышленной выставке в Париже.

СССР показал и предложил на продажу свои диффузионные печи для производства интегральных схем, установки для изготовления масок и несколько новых оригинальных лазерных устройств, включая прибор, проверяющий керамические основания для сопротивлений.

Русские установки произвели большое впечатление, хотя они изготовляют, по-видимому, только небольшие маски — не более 40×40 мм. Стоимость машины всего 110 тысяч долларов — меньше половины стоимости американских машин со сравнимыми характеристиками. Более того, это единственная автоматическая установка, способная наносить маски как на обычные фотопластины, так и на более точные металло-

пленочные пластинки с фоторезистом.

Французские инженеры были поражены этими установками. «Для нас оказалось сюрпризом, что русские смогли сделать машину с характеристиками, равными западным машинам, но при этом простую и умную», — сказал Шарль Полигоров, инженер фирмы «Сифаль». — Эта установка очень заманчива для небольших компаний».

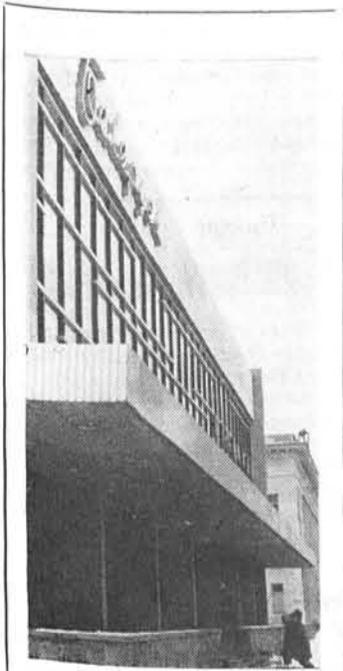
Управление советской установкой — программированное. Программа для нее может быть разработана на любой небольшой электронно-вычислительной машине и записана на перфорированной ленте. Лента управляет пучком ультрафиолетовых лучей, сканирующим фотографическую или фоторезистивную пластинку и вычерчивающим запрограммированную схему. Маска-оригинал затем уменьшается в 10 раз, до размера интегральной системы. Копирование производится в той же установке, чем устраняется необходимость в дополнительной копировальной машине, как это делается в американских системах. Вычерчивание сложной интегральной схемы занимает около часа, а 8 копий схемы в натуральных размерах — 3 часа. При тонких работах сканирующая система русской установки способна перемещать луч с точностью до одного микрона, а точность

установки координат составляет 1,5 микрона.

Русские также продемонстрировали установку для «напыления» тонких пленок на подложки гибридных схем. Вместо масок, обычно применяемых для таких целей, в этой установке используется фотолинтография, которая точнее, проще и быстрее дает нужный результат. До 100 подложек устанавливается на пяти барабанах, вращающихся в печи. Три питательные подложки полупроводниковые материалы, металлы или кварц для испарения.

Лазерная установка для отбраковки треснувших оснований сопротивлений работает следующим образом. Керамические трубочки-основания подаются на своеобразный рольганг, придающий им вращение. Их внутренняя поверхность осматривается лучом лазера, который, отразившись от стенки, попадает на фотоумножитель. Установка проверяет 7 200 деталей в час, отбраковывая их по темным пятнам, отверстиям и другим дефектам с размерами до 0,3 мм. Вероятность отбраковки 0,98.

Русские также показали модулятор луча лазера для связи. Действия модулятора основаны на электрооптическом эффекте в кристалле ниобата лития. Главное преимущество модулятора — низкое рабочее напряжение, всего лишь 120 вольт.

Гомель. Ресторан «Беларусь» на площади имени Ленина.

Адзін і другі «прэзідэнты» сталі вернымі і актыўнымі памагатымі замежных разведкаў па вярбоўцы «добраахвотнікаў» з ліку перамяшчальных асоб, якія пасля пэўнай падрыхтоўкі згадзіліся адправіцца ў Беларусь для выканання «асабліва важных даручэнняў».

Адзін з такіх «добраахвотнікаў» — Філістовіч — у свой час быў затрыман, абвешчаны і прадстаў перад савецкім судом. З друку мы даведаліся аб ліквідацыі шпіёнска-дыверсійных груп у Прыбалтыйскіх і іншых нашых рэспубліках, а таксама ў Польшчы, Балгарыі і іншых краінах народнай дэмакратыі.

Такім чынам, новая адміністрацыя Белага дома ад слоў перайшла да справы. Адначасова з дзейнасцю па згуртаванні контррэвалюцыйных сіл прымаюцца заходы па разгортванні ў больш шырокіх маштабах «псіхалагічнай вайны».

Яшчэ ў час выбарчай кампаніі Дуайт Эйзенхаўэр у адным з пунктаў сваёй праграмы паставіў пытанне аб узмацненні знешнепалітычнай прапаганды. Ён падкрэсліваў у сваіх выступленнях, што калі стане прэзідэнтам, то разгорне «псіхалагічную вайну» ў глабальны прапагандысцкі паход супраць камунізма. Калі ж ён стаў гаспадаром Белага дома, перад ім раскрыліся самыя неабмежаваныя магчымасці.

У 1953 годзе Эйзенхаўэр стварыў камісію з васьмі экспертаў для распрацоўкі праблем «псіхалагічнай вайны». Яе ўзначаліў саветнік прэзідэнта па пытаннях «псіхалагічнай вайны», выдавец часопіса «Форчун» Уільям Джэксан. Неўзабаве камісія падрыхтавала свае прапановы. Лічычы неабходным выкарыстанне ўсіх сродкаў масавай інфармацыі — радыё, прэсы, бібліятэк, інфармацыйных цэнтраў, камісія асабліва перавагу аддавала друку і радыё. І менавіта на гэтых сродках, на думку камісіі Джэксана, павінны быць сканцэнтраваны асноўныя намаганні ў галіне знешнепалітычнай прапаганды.

Больш за ўсё ідэолагаў і арганізатараў «псіхалагічнай вайны» займала пытанне, як найбольш эфектыўна, у шырокіх, глабальных маштабах арганізаваць падрыхтоўку дзейнасць супраць народнай дэмакратыі і многанацыянальнага Савецкага Саюза. Аж да пачатку 50-х гадоў асноўнай трыбунай ваяўнічага амерыканскага імперыялізму супраць СССР быў «Голас Амерыкі». Але гэта ўсё ж такі радыёстанцыя, непасрэдная дзейнасць якой ажыццяўляецца і накіроўваецца дзяржаўнымі дэпартаментам. Яе голас атаесамляецца з голасам урада, а яму не заўсёды зручна весці адкрытую падрыхтоўку дзейнасць. Кіраўнікоў знешняй прапаганды ЗША захапіла ідэя больш шырокага прымянення да знешнепалітычнай прапаганды прыватных асоб, федэральных і замежных агенцтваў. Карацей кажучы, на

першае месца высоўваецца план аб стварэнні такіх арганізацый, якія, будучы «афіцыйна неафіцыйнымі», маглі б з большай эфектыўнасцю і з меншымі стратамі маральнага аўтарытэту ўрада Злучаных Штатаў Амерыкі разгарнуць падрыхтоўку прапаганды на зарубешных краінах.

Яшчэ да прыходу да ўлады Эйзенхаўэра былі прыняты заходы, каб дапоўніць афіцыйную «белую» прапаганду, што вядзецца дзяржаўнымі арганізацыямі, «шэрай» і «чорнай» прапагандай, якую потым пачала ажыццяўляць сетка «прыватных» арганізацый і ўстаноў. У студзені

кампаній нованароджаны камітэт хутка стаў на ногі і ў ліпені 1950 года ўпершыню падаў свой голас. Узмоцнены магутным перадачыкам «Барбара», устаноўленым паблізу заходнегерманскага горада Франкфурт-на-Майне, гэты голас назваў сябе радыё «Свабодная Еўропа». Сфера дзейнасці радыёстанцыі распаўсюджваецца на краіны народнай дэмакратыі. Так званая «дэцэнтралізацыя» знешнепалітычнай прапаганды, першыя крокі якой былі зроблены яшчэ ў час другой сусветнай вайны, пачала ажыццяўляцца ў шырокіх маштабах. Гэта, вядома, ніколі не азначае, што

У лютым 1951 года ля ўваходу ў дом № 1657 на нью-йоркскім Брайдвэй паявілася шыльда з надпісам «Амерыканскі камітэт вызвалення ад бальшавізму» (АКВ). Тут пад апекай шчодрых работадаўцаў знайшлі прытулак і сталі жаданымі тыя, хто павінен быў вісець на шыбеніцы за злычынствы супраць сваіх народаў. Тут жа яны паступова асвоілі свае новыя ролі, хутка разабраліся, што ім належыць рабіць, чым займацца. Першага сакавіка 1953 года «Амерыканскі камітэт вызвалення ад бальшавізму», ці, як яго яшчэ называюць, «Каардынацыйны цэнтр барацьбы супраць бальшавізму», пачаў свае перадачы на Савецкі Саюз.

Тады, у тыя ж дні, паліліся ў эфір першыя мутныя хвалі радыёвяшчання на беларускай мове. Арганізатары гэтых перадач спадзяваліся, што Беларусь, як адна з найбольш пацярпелых рэспублік у мінулай вайне, усё яшчэ працягвае перажываць вялікія цяжкасці і тут знойдуцца найлепшыя ўмовы, спрыяльныя глеба, каб выклікаць сярод насельніцтва нездавальненне Савецкай уладай, Кампартыяй рэспублікі.

Перадачы адпавядалі назве створанага камітэта. Яны заклікалі да адкрытай барацьбы з бальшавізмам, з Савецкай уладай, якія нібыта не здольны справіцца з палітычнай разрухай, забяспечыць людзей аддзеленнем, жыллем і ўсім неабходным.

Гісторыя, напэўна, не ведала такой вераломнасці і здрады. Нядаўні саюзнікі па барацьбе з фашызмам становяцца арганізатарамі злачэснай радыёвайны, робяць падкопы пад мірную працу і спакой савецкіх людзей, якія такой дарагой цаной адстаялі сваю свабоду і незалежнасць.

І самае неверагоднае: тыя, хто некалі разам з гітлераўцамі знішчаў на акупіраванай тэрыторыі гарады і вёскі, забіваў старых і дзяцей, гвалтаваў жанчын, сталі блізкамі памочнікамі і дарачыкамі ўсялякага роду антыбальшавіцкіх камітэтаў, якія, нібы грыбы пасля дажджу, паяўляюцца ў Амерыцы, папаяўняюць радыё супрацоўнікаў радыёстанцыі.

У спісу супрацоўнікаў радыёстанцыі «Свабода», як правіла, стаяць прозвішчы тых, хто мае найвялікшыя заслугі перад гітлераўскім рэйхам. Гаспадары радыё «Свабода» нібы загадзя паклапаціліся, каб гэтыя вылюдкі прайшлі адпаведную вывучку і падрыхтоўку ў гітлераўцаў: Дзмітрэнка служыў у гітлераўскіх войсках, Цубер — у власяўскай арміі, а затым звязаўся з амерыканскай контрразведкай, Ткачэнка супрацоўнічаў з фашыстамі, Смірноў вызначыўся як карнік. Гэтыя прозвішчы называліся газетай «Известия» ў артыкуле «Паклёпнікі ў эфіры» (нумар ад 14 красавіка 1966 года).

Спіс так званай беларускай рэдакцыі, «беларускай філіі», пачынаецца з вядомага ўжо нам прозвішча барысаўскага бургамістра Станіслава Станкевіча. Чым жа ён

спадбаўся гаспадарам «Свабоды»? Тым, што праявіў вялікі спрыт на антысавецкіх выдумках і паклёпах у друку і па радыё. Гэта было яшчэ ў 30-х гадах, калі ён жыў у тэрыторыі буржуазнай Польшчы (у Заходняй Беларусі). Але галоўнае, што ўзята пад увагу цяперашнімі шэфамі Станкевіча, — яго заслугі перад гітлераўцамі ў часы акупацыі Беларусі. Заняўшы прапанаваную ім пасаду бургамістра Барысаўскага раёна, ён разам з акупантамі арганізоўваў масавыя расстрэлы і катванні нашых людзей. У пачатку лістапада 1941 года здраднік дапамог органам СД і паліцыі ўчыніць зверскую расправу над 7 000 савецкіх грамадзян яўрэйскага паходжання. Восьмага лістапада пры яго ўдзеле было сабрано і расстраляна больш як 100 чалавек. Адаючы загады і распараджэнні аб карных экспедыцыйных супраць мірных жыхароў, Станкевіч разам з гітлераўцамі гвалтоўна адпраўляў савецкую моладзь на катаржныя работы ў Германію, дапамагаў акупантам вывозіць нарабаванае ім на Беларусь дабро. Захаваўся дакумент, дзе стаіць подпіс Станкевіча, аб перадачы нямецкім уладам залатых зубоў, каронак, што засталіся ад расстраляных людзей. Гэты дакумент быў далучан да многіх іншых, якія характарызуюць аблічча злычынца. Савецкая ўлада запатрабавала яго выдачы, але нядаўнія саюзнікі прыгрэлі гітлераўскага паслугача пад сваім крыльцам, трымаючы яго калі сябе і па сённяшні дзень, лічаць, што такі чалавек будзе служыць і ім верай і праўдай.

Заслугі перад рэйхам другога супрацоўніка «беларускай філіі» — Рыгора Казака (ён яшчэ называе сябе Кастусём Рамановічам і іншымі псеўданімамі) не такія вялікія, як Станкевіча. Ён толькі спецыялізаваўся на складанні од Гітлеру і яго «злычынствам» салдатам. Вось хто, маўляў, прынёс вызваленне і далучыць Беларусь да новай Еўропы. А яшчэ Казак усхваляў акцыі «мужных гадзінцаў» Гітлера супраць яўрэйскага насельніцтва». «Арыўская нацыя павінна стаць нацыяй пануючай», — пісаў ён. У гэтых словах усё нутро чалавека, які не толькі зрокся сваёй Радзімы, свайго народа, але і прысягнуў на вернасць нашым лютым воерам.

Дарэчы, тыя, хто блізка ведаў у час гітлераўскай акупацыі цяперашняга «экзальтнага літаратуразнаўцу» Кастуся Рамановіча, раскажваюць, што калі ён часам што-небудзь і прымаў блізка да душы, дык толькі тое, што яго маці непрадбачліва запісала сына на бацькава прозвішча — Казак, а не на сваё — Вітрых. Ён абіваў парогі нямецкіх устаноў, даказваючы, што ён не беларус, а чыстакроўны арыец. Маці ж яго немка. А бацька? Што з таго, што ён выпадкова аказаўся беларусам. Яго, Рыгора Казака, ветліва выслуховалі і гаварылі: «Трэба даказаць справой».

(Працяг будзе).

А. СТУК, Р. ТКАЧУК

1948 года кангрэс ЗША прыняў закон Сміта — Мундта, які гарантуе не толькі камерцыйную зацікаўленасць, але і некаторыя палітычныя выгады для прадстаўнікоў прыватнага капіталу ў галіне знешняй прапаганды. Разам з тым урад пакінуў за сабой манопольнае права палітычнага кіраўніцтва гэтай справай. Неўзабаве пасля адбарэння кангрэсам законапраекта Сміта — Мундта быў створан Нацыянальны камітэт свабоднай Еўропы, які паставіў перад сабой мэту «аказаць маральную падтрымку прыгнечаным народам краін Усходняй Еўропы». Ініцыятарамі гэтай авантуры сталі генерал Эйзенхаўэр, Ален Далес, банкір Фрэнк Альтшуль, выдавец часопісаў «Лайф» і «Тайм» Генры Люс, тэхаскі мільянер Тафт, былы пасол ЗША ў Японіі Джэзэф Гру. Пост прэзідэнта Нацыянальнага камітэта свабоднай Еўропы атрымаў Ален Далес, за якім у гэты час ужо трывала замацавалася рэпутацыя обершпіёна.

На шчодрых урадавых датацыях і ахвяраваннях некаторых прыватных фондаў і

знешнепалітычнай прапаганда цалкам перайшла ў рукі прыватных асоб. Знайшлася толькі зручная форма, дакладней, шырма, якая дазволіла ўрадавым органам, у тым ліку і Цэнтральнаму разведвальнаму ўпраўленню, моцна трымаць у сваіх руках і накіроўваць знешнюю прапаганду ў патрэбнае ім рэчышча і ў той жа час самім быць у ценю. Зручна, выгадна, але наўрад ці можна сказаць, што надзейна.

Засталося не зусім вырашаным толькі пытанне з арганізацыяй радыёвайны супраць Савецкага Саюза. Дуайт Эйзенхаўэр тут ужо не мог выступіць са сваёй ініцыятывай як прыватная асоба. Ён ужо кіраваў у Белым доме, і яго новае становішча не давала магчымасці адкрыта выяўляць сваю зацікаўленасць або свае эмоцыі. Ён мусіў выступаць толькі ў ролі наглядальніка, праўда, далёка не старонняга. На гэты раз ініцыятыва перайшла ў рукі былых амерыканскіх паслоў у Маскве — Буліта, адмірала Керка і яшчэ тамага спецыяліста «па рускіх пытаннях», як Юджын Лайонс.

Хроніка культурнага жыцця

КНИГІ ДАЛЁКАЙ СТАРАЖЫТНАСЦІ

Фонд дарэвалюцыйнай кнігі Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У. І. Леніна папоўніўся яшчэ некалькімі рэдкімі выданнямі. Найбольш каштоўным з іх: «Прымаўкі рускага народа» Дая і «Жывапіснае Расія. Айчына наша ў яе зямельным, гістарычным, плямённым, эканамічным і бытавым значэнні» — шматтомнае выданне 1882 года пад рэдакцыяй Сямёнава-Цяншыньскага. Асабліва цікавасць мае другая ча-

стка трэцяга тома «Жывапіснае Расія», прысвечаная беларускаму Палессю, яго гістарычнаму лёсу, абрадам, помнікам, прыродзе.

У час Вялікай Айчыннай вайны была знішчана большая частка кніг гэтага фонду. Але, на шчасце, уцалел яго каталаг. Па ім і ідзе аднаўленне фонду. За апошні час паступіла ўжо 9 тысяч кніг. Толькі за мінулы год фонд папоўніўся 655 рэдкімі выданнямі. Асноўная крыніца паступленняў — кніжныя багачы Дзяржаўнай бібліятэкі СССР імя У. І. Леніна ў Маскве, Публічнай бібліятэкі імя Салтыкова-Шчадрына ў Ленінградзе, Маскоўскай бібліятэкі грамадскіх навук і некаторых абласных бібліятэк нашай рэспублікі і РСФСР.

НОВАЯ ПРАГРАМА

Адзін з самых актыўных прапагандыстаў фальклорнага мастацтва ў рэспубліцы — Дзяржаўны народны хор БССР. Нямногім мени за 20 год назад даў ён свае першыя канцэрты. А сёння гэты калектыв ужо добра вядомы ў краіне. Не раз дастойна прадстаўляў ён беларускае мастацтва і за рубяжом. За гэты час падрыхтавана 17 разнастайных праграм. У яго арсенале — звыш 500 песень, каля 60 танцаў. Нязменна кіруе хорам народны артыст СССР Генадзь Цітовіч.

Мінулы год быў для калектыву знамянальным: новая праграма, падрыхтаваная да 100-годдзя з дня нараджэння

У. І. Леніна, была цёпла сустрагана гледачамі, атрымала высокую ацэнку на ўсесаюзным конкурсе: удастоена дыплама першай ступені. Летась артысты ездзілі ў рэспублікі Сярэдняй Азіі, дзе яны ўдзельнічалі ў свяце мастацтваў народаў СССР. Сваё майстэрства прадэманстравала ў Фінляндыі танцавальная група.

Цяпер калектыв рыхтуе новую праграму. Гэта песні І. Кузняцова, які піса іх спецыяльна для хору, — «Між нас жыўе Ленін», «Партыі слава»; І. Луцанка — «Балада аб Хатыні». Харэаграфічная група рэпетыруе прыгожы «Вясенні карагод», вясёлы танец «З кірмашу», задорную беларускую польку-трасуху. Пройдзе нямнога часу, і аматары народ-

най песні стануць сведкамі новых творчых знаходак выдатнага калектыву.

А пакуль артысты зной у гастрольнай паездцы. У гэтыя дні іх яркаму, самабытнаму мастацтву апалядзіруюць гледачы Калініна і Пскова, Ноўгарада і Смаленска.

«ПЕСНІ БЕЛАРУСІ»

Выдаць самыя папулярныя народныя песні і песні сучасных кампазітараў усіх братніх савецкіх рэспублік — гэтая задумка нарадзілася не так даўно, аднак яна ўжо ажыццяўляецца. Перад намі зборнік, на вокладцы якога стаіць назва на беларускай, украінскай і рускай мовах — «Песні Беларусі».

Супрацоўнікі часопіса «Работніца і сялянка».

Фота Э. ТРЫГУБОВІЧА.

ДЛЯ ЖАНЧЫН І ПРА ЖАНЧЫН

Амаль пяцьдзсят год гэты беларускі часопіс піша аб жанчынах і для жанчын. На яго старонках заўсёды адлюстроўваюцца іх добрыя справы, іх клопаты, радасць і смутак. З першага нумара, які выйшаў у лістападзе 1924 года, «Работніца і сялянка» клікала раней прыгнечаную і забітую беларуску да новага жыцця. «Кожная з вас павінна навучыцца чытаць і пісаць», — дзводзіў часопіс, і жанчыны садзіліся за парты, непаслухмянымі, агрубелымі ад работы пальцамі выводзілі першыя літары і словы. «Краіне патрэбн ваш розум, ваша гаспадарлівасць, воля, клапатлівае мацярынскае сэрца», — пераконвала «Работніца і сялянка», і жанчыны рабілі першыя нясмелыя крокі за парог сваёй хаты, на фабрыках і заводах авалодвалі самымі рознымі прафесіямі. Жанчын выбіралі дэлегаткамі на сходы і з'езды, яны засядалі на сесіях Вярхоўных Саветаў, вучыліся кіраваць дзяржавай.

Часопіс паведамляў пра калгасніцу Сою Рачок, якая адной з першых у Беларусі сядла на трактар. Марфа Шаройка атрымала дыплом інжынера і многа год працавала міністрам мяса-малочнай прамысловасці рэспублікі.

У той час, калі «Работніца і сялянка» толькі пачынала выходзіць, тыраж часопіса не перавышаў тысячы экзэмпляраў. Сёння кожны месяц яго атрымліваюць па падліцы і купляюць у кіёсках 390 465 чалавек.

Што забяспечыла яму такую папулярнасць? Перш за ўсё, напэўна, тое, што ў ім заўсёды адлюстроўваліся самыя важныя, самыя хвалючыя падзеі, якія адбываліся ў рэспубліцы, у жыцці яе працаўніц. Яны — гераіні нарысаў, артыкулаў, заматак, вершаў, апавяданняў. Іх праца, праблемы — у цэнтры ўвагі беларускіх паэтаў, празаікаў, журналістаў. У «Работніцы і сялянцы» друкавалі свае першыя творы пісьменнікі Аляксей Стаховіч і Іларыён Барашка, Ніл Гілевіч і Еўдакія Лось. У першым нумары часопіса змясціў верш Янка Купала. Сёння на яго старонках выступаюць Міхась Лынькоў, Мак-

сім Танк, Пятрусь Броўка, Іван Шамякін, Эдзі Агняцет, Аляксандр Міронаў, Ніна Навасёлава і іншыя.

У гады Вялікай Айчыннай вайны выхад «Работніцы і сялянкі» быў часова спынены, але ў першы пасляваенны год была прынята пастанова аб аднаўленні рэдакцыі.

Беларусь будавалася. Сярод тых, хто аднаўляў свой разбураны край, было многа дзяўчат і жанчын, і часопіс прысвечай іх плённай працы свае старонкі. З нумара ў нумар «Работніца і сялянка» і сёння друкуе матэрыялы аб лепшых жанчынах — будаўніках, швачках, ткачыках, урачах, настаўніцах, якія сваёй працай уключаюць рэспубліку, ствараюць народныя багацці.

А вёска? Яе справы не менш хвалюць і цікавяць чытачоў. У першым нумары за 1971 год надрукаваны нарыс Г. Васілеўскай «Новы быт». Ён пра вёску Круціца Мінскага раёна. Дваццаць год таму назад тут збіралі толькі па дзевяць цэнтнераў збожжа з гектара, а сёння — па 34,8 цэнтнера з гектара на ўсёй плошчы. Дамы тут двухпавярховыя, цагляныя, на кухнях белыя электрычныя пліты. У сачыненні на тэму «Кім ты хочаш быць?» многія крупіцыя школьнікі напісалі: «Хачу быць інжынерам, урачом, перакладчыкам, оптыкам, медальерам, аграномам». І яны абавязкова будуць. У клубе ёсць танцавальны ансамбль «Вяснянка», а кіруе ім галоўны балетмайстар калгаса Тамара Нікіфарова.

Герой Сацыялістычнай Працы, памочнік майстра на Магілёўскім заводзе штучнага залатка Ганна Пінчук; мужная, прынцыповая жанчына-лясінік Яўгенія Лантас; лепшы аператар Мінскага завода электронна-вылічальных машын Любоў Саўкова; кандыдат біялагічных навук Элеанора Хацько — вось аб кім расказвае сваім чытачам «Работніца і сялянка».

Аб папулярнасці часопіса сведчаць і шматлікія пісьмы, якія штодзень прыходзяць у рэдакцыю. Сюды пішуць, каб падзяліцца радасцю і горам, звяртаюцца за парадамі і дапа-

могай. Ні адно з іх супрацоўнікі не пакідаюць без увагі. «Цікава і прыемна, што ў апошнія гады, як вынік паляпшэння дабрабыту савецкіх людзей, росту іх культуры, змяніўся характар пісьмаў, — расказвае галоўны рэдактар часопіса Аляксандра Ус. — Калі раней да нас звярталіся часцей за ўсё з просьбамі дапамагчы палепшыць жыллёвыя ўмовы, уладкаваць дзяцей у яслі ці сад, дабіцца павышэння пенсіі, то зараз у сваіх пісьмах чытачы ўзнікаюць пытанні грамадскага значэння. Яны расказваюць аб сваёй працы, аб таварышах, больш глыбокі сэнс набылі пытанні маралі, узаемаадносін у калектыве, сям'і».

У «Работніцы і сялянцы» вялікае месца адводзіцца быту, сям'і, каханню, пытанням выхавання дзяцей. Гэтыя праблемы заўсёды хвалювалі і хвалюць кожную жанчыну, і ім заўсёды будзе адводзіцца значнае месца на старонках часопіса.

У раздзеле карысных парадаў можна знайсці новыя кулінарныя рэцэпты, рэкамендацыю, як захаваць адзенне, абутак, як вырошчваць кветкі, як зрабіць прыгожую прычоску, як даглядаць валасы. У кожным нумары даюцца парады ўрача або юрыста, навейшыя мадэлі адзення.

Хто ж робіць гэты цікавы часопіс, хто яго рэдагуе, піша артыкулы, афармляе? Сярод супрацоўнікаў рэдакцыі — тры члены Саюза пісьменнікаў БССР — Алена Васілевіч, Еўдакія Лось і Галіна Васілеўская, член Саюза мастакоў — Юзэф Пучынскі, члены Саюза журналістаў — Алена Уладзімірава і Валяціна Каралёва.

Дваццаць пяць год рэдакцыю часопіса ўзначальвае Аляксандра Ус. Адначасова яна з'яўляецца намеснікам старшыні Беларускага рэспубліканскага камітэта абароны міру. На кангрэсах, асамблеях, з'ездах у нашай краіне і за рубяжом ад імя беларускага Аляксандра Ус заклікае ўсіх жанчын свету, усіх сумленных людзей змагацца за мір, за шчасце дзяцей.

Дзіана ЧАРКАСАВА.

СЛАЎНАЯ ДАЧКА УКРАЇНЫ

100 год
з дня
нараджэння
Лесі
УКРАЇНКІ

Беларускі народ разам з усім прагрэсіўным чалавецтвам адзначае 100-годдзе з дня нараджэння слаўнай дачкі украінскага народа, выдатнай паэтэсы-рэвалюцыянеркі Лесі Украінкі.

Асабістае жыццё Лесі Украінкі (Ларысы Пятроўны Косач, па мужу — Квітка) складалася трагічна. Яна нарадзілася 25 лютага 1871 года на Валыні ў беднай дваранскай сям'і, якая мела трывалы рэвалюцыйныя традыцыі.

Першы свой верш будучая слаўная паэтэса напісала ў 9 год, друкавацца пачала з 13-ці. У дзяцінстве Леся Украінка захварэла туберкулёзам, з якім, па яе горкаму прызнанню, вяла «трыццацігадовую вайну».

Хвароба прымушала Лесю Украінку часта выязджаць на лячэнне ў Крым, на Каўказ, у Германію, Італію, Егіпет. Але нішто не магло зламці творчы дух паэтэсы. Яна ўпарта, з незвычайнай энергіяй займалася не толькі творчасцю, але і самаадукацыяй. Леся Украінка добра вывучыла ўсе агульнаадукацыйныя прадметы, сусветную літаратуру і многія мовы (акрамя рускай — нямецкую, французскую, англійскую, італьянскую, грэчаскую, лацінскую, польскую, балгарскую), а таксама музыку і іншыя віды мастацтва.

Яна так глыбока ведала, напрыклад, гісторыю, што ў 19-гадовым узросце напісала для малодшых сясцёр дапаможнік па старажытнай гісторыі ўсходніх народаў. Пастаянная напружаная праца дапамагала пісьменніцы ўпарта пераносіць цяжкую хваробу.

Леся Украінка вядома як паэтэса, драматург, празаік і крытык-літаратуразнаўца. На

літаратурную ніву яна ўступіла з лірычнымі вершамі. Як паэт-лірык яна развівала лепшыя традыцыі украінскай і рускай літаратуры, у першую чаргу паэзіі Шаўчэнкі, Франка, Пушкіна, Нярасава. Асабліва выразна гэта адчуваецца ў яе грамадзянскай лірыцы, якая заклікала да свабоды, да барацьбы за сацыяльнае і нацыянальнае развіццё працоўных.

У сваіх вершах Леся Украінка не толькі раскрыла багаты свет пачуццяў, але на ўвесь голас загаварыла пра надыходзячую буру — рэвалюцыю, пра мужнасць змагаюцца за народную справу — нашчадкаў Праметэя. У цёмры ночы заўважыла яна святальны агні, якія запальваюць над прыгнечанай краінай рабочы люд.

Беларускі народ ганарыцца тым, што з нашай зямлэй на рубяжы стагоддзю звязала свой лёс таленавітая украінская паэтэса, што тагачасны губернерскі Мінск так трывала і моцна прыкаваў яе ўвагу, стаў месцам, дзе сыходзіліся дарогі яе грамадска-літаратурнай дзейнасці і асабістага жыцця. Лесю Украінку прывяла ў Мінск яе дружба з С. Мяржынскім, членам кіеўскай, а потым мінскай сацыял-дэмакратычнай арганізацыі.

Вечна жывым вянком, помнікам шчырым чалавечым пачуццям з'яўляюцца дзюўныя вершы Лесі Украінкі, многія з якіх нарадзіліся на нашай беларускай зямлі.

Ніколі не сатруцца ў памяці ўдзячных нашчадкаў імёны тых, хто аддаў сваё палымяе слова народу, хто «сеяў разумнае, добрае, вечнае». У ліку гэтых імён — імя вялікай паэтэсы-рэвалюцыянеркі Лесі Украінкі.

Першыя крокі Раісы Кудрэвіч у мастацтве супадаюць з цяжкімі гадамі Вялікай Айчыннай вайны. «Хлеб — партызанам», «Мы адпомсцім» — так называюцца яе карціны, створаныя ў гэты час. Гараджанка па паходжанню (яна дачка заслужанага дзеяча мастацтваў БССР Уладзіміра Кудрэвіча), Раіса Кудрэвіч у пасляваенныя гады піша цікавыя жанравыя палотны на сельскую тэму: «Вяртанне з поля», «Сяброўкі», «Хутка вясна», «У родны калгас».

Радасцю жыцця, няўрымслівасцю маладосці прасякнуты карціны Р. Кудрэвіч «Гарманіст ідзе», «Першае знаёмства», «Беларускія прыпеўкі», «Перад выступленнем», «Новы адрас», якія з поспехам дэманстраваліся на ўсеаюзных і рэспубліканскіх мастацкіх выстаўках.

Гераіня карціны «У родны калгас» (1948 год) — дзяўчына, якая вяртаецца з фронту дадому. Суроае юнацтва выпала на долю яе равесніц. Ім прысвечыла Раіса Кудрэвіч і адну са сваіх апошніх работ «Вясна 1945 года», рэпрадукцыю з якой вы бачыце.

Так, першы зборнік, выпушчаны выдавецтвам «Музычная Украіна», прысвечаны Беларусі. Тэксты — таксама на трох мовах, што дае шырокае карыстацкае значэнне зборнікам прафесійным і самадзейным калектывам усяго Савецкага Саюза.

Сярод песень і рамансаў — «Радзіма мая дарагая» Ул. Алоўнікава на словы А. Бачылы, «Партызанскія акопы» Р. Пукста на словы М. Танка, «Нёман» Н. Сакалоўскага на словы А. Астрэйкі, «Ты прыйдзі» М. Чуркіна на словы Я. Купалы, «Дзе вярба шуміць нахіленай» (народная) і шмат іншых.

Перакладалі тэксты песень украінскія і рускія паэты Барыс Палічук, Пётр Сінгаев-

скі, Анісім Мельнік, Уладзімір Мордань і іншы.

Поўнае выданне ўсіх пянаццаці зборнікаў будзе закончана да 50-годдзя ўтварэння Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік.

ПЕЙЗАЖЫ НАДНЁМАННЯ

Аматарам выяўленчага мастацтва добра вядома імя маладой мастачкі з Гродна Людмілы Налівайка. Яе творы ўжо не раз дэманстраваліся на рэспубліканскіх і абласных мастацкіх выстаўках.

Нядаўна Людміла Налівайка скончыла серыю графічных работ, прысвечаных роднаму Наднёманню. Асабліва запамінаюцца такія лісты, як «Кало-

жа», «Трубы трубяць гарадзенскія», «Вяселле». У іх знайшлі цікавае мастацкае ўвасабленне і сённяшні радасны дзень, і сівая мінуўшчына.

ПРЭМ'ЕРА

У МАГІЛЁўСКІМ ТЭАТРЫ

У Магілёўскім абласным тэатры адбылася прэм'ера. Гледачам паказан спектакль «Амністыя». Гэта ўжо другая п'еса беларускага пісьменніка Мікалая Матуйкоўскага, пастаўленая ў Магілёве. У п'есе заняты лепшыя сілы калектыву — заслужаныя артысты БССР С. Яворскі, А. Яфрэменка, З. Малчанова, Ю. Гальперына, артысты І. Хацяноўская, Л. Палонскі, В. Гурчанкаў, К. Захарэвіч.

ЧАЛАВЕК У ПАЛОНЦЫ

Слова «морж» у нас звяла асацыіруецца з аматарам купання ў палонцы. Змяня плаванне стала шырока вядомай формай загартоўкі і аздараўлення. Людзі з карысцю для сябе прымаюць ледзяныя ванны і загарваюць на морозе.

Аднак чалавек у палонцы — гэта толькі экзатычны бок «маржавання», выдатнага віду фізічнай культуры. Аматары змяня плавання займаюцца сістэматычнай бегавой падрыхтоўкай — тым самым бегам, аб якім так многа гавораць і пішуць.

Ідзе дождж, круціць завіруха, трашчыць мароз... У такое надвор'е хочацца адкласці клопаты аб сваім здароўі да веснавага сонейка. Але ж добрае самаадчуванне і бадаёры настрой патрэбны нам заўсёды, у любы сезон.

Тры разы ў тыдзень, не зваяжучы на надвор'е, праводзяцца пад наглядом вопытных трэнераў заняткі «маржоў». Яны пачынаюцца разміннай, затым ідзе бег. Тут у «маржоў» перавага перад бегунамі-адзіночкамі. Разам бегчы веселей, ёсць на каго раўняцца. Дыстанцыю і тэмп вызначае трэнер.

Вячэе трэніроўку купанне. Агульнавядома, што сістэматычнае купанне само па сабе магутны лекава-аздараў-

ленчы сродак. Яго настойліва рэкамендуюць урачы ў час санаторнага лячэння і летняга адпачынку. Нават кароткі курс купання аказвае аздараўляючае ўздзеянне і ўмацоўвае нервовую сістэму. А ў «маржоў» гэты курс ахоплівае ўсе 12 месяцаў года.

Ледзяная вада мае асаблівыя якасці. За мінімум часу (да минуты) купання ў такой вадзе здымаецца адчуванне стомленасці, павышаецца тонус. Усё гэта тлумачыцца медыцынай: звужанне скурных сасудаў пад уздзеяннем халоднай вадзі змяняецца праз некаторы час іх расшырэннем, адліў крыві ад скуры да ўнутраных органаў змяняецца прылівам яе да скуры, што энергічна «вентылюе» ўсе жыццёва важныя цэнтры арганізма, у тым ліку і мозг. Пры гэтым адбываецца своеасаблівае трэніроўка крованосных сасудаў і фарміраванне карысных сасудзістых рэфлексаў, што папярэджвае сасудзістыя захворванні.

«Маржаванне» выдатна ўпісваецца ў кліматычны ўмовы нашай рэспублікі, дапамагаючы людзям выкарыстоўваць у інтарэсах свайго здароўя прыродныя фактары — зіму і холад.

Т. МІНЧУКОВА.

Мінчанкі машыністка Белдзяржпраекта Н. ЛЯПІНА і ўрач-стаматолог Н. ПРАНУЗА займаюцца зімовым купаннем з вялікім задавальненнем і карысцю для здароўя.

Фота М. ХАДАСЕВІЧА.

ГІСТОРЫЯ АДНАГО МЕДАЛЯ

У маёй сціплай калекцыі ёсць цікавы медны медаль. На адным баку яго коннік з узнятай уверж шабляй — герб горада Віцебска, а вакол надпіс: «В награду от общества витебских сельских хозяев». На другім баку ў лаўровым вянку словы: «За полезные труды и успехи на поприще сельского хозяйства».

Пра што расказвае гэты медаль? Дзе ён быў выпушчаны, калі, кім?

Адказаць на адно пытанне параўнаўна не цяжка. Пры дапамозе лупы можна разгледзець ніжэй герба г. Віцебска маленькія літары «МС». Гэта ініцыялы М. Стадніцкага, вядомага медальера Пецярбургскага манетнага двара.

Але што гэта за «Таварыства віцебскіх сельскіх гаспада-

роў»? Калі яно існавала? Якія мэты ставіла перад сабой?

Каб даведацца пра гэта, трэба вярнуцца ў далёкае мінулае нашай рэспублікі. У пачатку XIX стагоддзя становішча сялян было вельмі цяжкае. Прыгоннае права, бязлітасная эксплуатацыя памешчыкаў прыводзілі сялян да разарэння. Асабліва цяжка жылося беларускаму сялянству. Яго сапраўды жабрацкае становішча прызнавалі нават царскія чыноўнікі. Так, напрыклад, у адным са сваіх данясенняў цару віцебскі губернатар пісаў, што жыхары сёл і вёсак губерні летам харчуюцца толькі ягадамі і грыбамі, стараючыся невялікія запасы хлеба пакінуць на зіму.

Неабходнасць карэзных змен у гаспадарчым жыцці сяла ўсё больш наспявала.

«АСІНАВЫ ШОЎК»

З ГЛУСКА

Са спатры робяцца прыгожыя каробачкі і кашолачкі для кандытарскіх вырабаў, летнія дзіцячыя шапачкі і цюбейкі, элегантныя і лёгкія жаночыя капелюшы. Аздабленне на модных цыпер-

плеченых сумачках — таксама са спатры, шаўкавістай прыгожай тканіны з... асіны.

У Глуску вытворчасцю спатры занята 70 мастацкіх ткачых. Мясцовыя ўмельцы стругалі Я. Хадаковіч і механік С. Сіндэль сканструявалі станкі для нарэзкі стружак, мадэрнізавалі старыя ткацкія станкі. Лёгка паварот рэгулятара — і мяняецца малюнак спатры. На тым жа станку можна ткаць «шапач-

9 студзеня 1826 года ў Віцебску было арганізавана «Беларускае вольна-эканамічнае таварыства». Задачай яго было — узняць узровень сельскай гаспадаркі ў заходняй частцы Расіі.

Па ініцыятыве таварыства ў 1830 годзе ў Віцебску адкрылася першая ў Беларусі сельскагаспадарчая школа. Яна была нядрэнна абсталявана і мела доследны ўчастак. Праз 10 год такая ж школа была адкрыта ў Горках.

«Беларускае вольна-эканамічнае таварыства» працавала да 1843 года. Існавалі і ў іншых мясцінах такія з'ядначні (у крыху меншым маштабе). Так, напрыклад, у Віцебскай губерні яны штогод з канца XIX да пачатку XX стагоддзя наладжвалі сельскагаспадарчыя выстаўкі, дзе і ўручаліся медаль, расказам пра якія пачаўся наш допіс.

А. ПАДЛІПСкі.

ЗНОЙДЗЕНА

МАРСКАЯ ПУШКА

У Магілёўскім абласным краязнаўчым музеі экспануецца бронзавая пушка, знойдзеная нядаўна ў Камсамольскім скверы пры капанні катлавана.

Пушка цікавая тым, што на адной з яе станін стаіць кляймо «Адміралцейскія Іжорскія заводы. 1828 год», а на другой — якар і надпіс «Шхуна «Дружба». Шматлікія сляды асколкаў сведчаць аб удзеле гэтай пушкі ў жорсткіх баях.

Але як трапіла марская пушка ў далёкі ад мора горад? Гэта пакуль загадка.

І. СКВАРЦОЎ.

ныя» і муаравыя палотны, аднатонную і муаравую стужку — пляцёнку. Ткачыхі выпускаюць за год да 400 тысяч палотнаў спатры і тысячы метраў аздабляльнай стужкі.

Антаніна Курылава больш за трыццаць год аддала гэтай нялёгкай і тонкай справе.

— Паглядзіце, якая прыгажосць! — гаворыць яна, расцвілаючы на століку толькі што знятае са станка па-

латню. Ніякую сінтэтыку з нашым «асінавым шоўкам» не параўнаеш!

Але спатры з Глуска такая канкурэнцыя не пагражае. За вырабамі мясцовых ткачых літаральна ганяюцца галантарэйныя і кандытарскія прадпрыемствы Прыбалтыкі, Беларусі, Украіны, Грузіі... Попыт на палотны і асабліва на пляцёнку са спатры перавышае магчымасці камбіната.

Пад першымі промямі веснавага сонца пачынаюць асядаць гурбы снегу. А ў аранжарэі Мінскага кветкавага камбіната вясна наступіла яшчэ ў сцюдзёную пару. Тут вырошчваюць 30 назваў кветак. Цяпер цвітуць ружы, калы, гваздзікі. Сёлета гаспадарка дасць

мінчанам 750 тысяч штук кветак і 113 тысяч раслін з кветкамі ў гаршках. Іх з любоўю вырошчвае Аня МІНКЕВІЧ, якую вы бачыце на здымку злева. Здымак справа — у аранжарэях другога блоку камбіната.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ГУМАР

НАСТАЎНІЦА. Скажы, Яцэк, якія ты ведаеш стыхі?

ВУЧАЊ. Агонь, вада, наветра і гарэлка.

НАСТАЎНІЦА. А чаму гарэлка?

ВУЧАЊ. Таму, што калі татка нап'ецца, мама заўсёды гаворыць, што ён у сваёй стыхі.

— Як называецца ў цывілізаваным свеце шлюб з адной жонкаю? — пытае выкладчык у студэнта.

— Гэта называецца... Гэта называецца... — ніяк не можа ўспомніць студэнт.

— Ну, добра, я вам дапамагу: мана, мана...

— Манатоннасці! — пераможна выдыхае студэнт.

— Мой муж не п'е і не курыць.

— О, у яго моцная сіла волі.

— Ды не ў яго — у мяне.

— Скажы мне, я—тваё першае каханне?

— Магчыма... Але ці была ты ў 1959 годзе ў піянерскім лагэры ў Татрах?

— Вельмі прыгожы медальён у цябе!

— Ага! Я ў ім нашу пасмачку валасоў майго мужа — на іпсамін.

— Божа мой! Няўжо твой муж памёр? Я ж гэта не ведала.

— Не, не памёр, але стаў цяпер ужо зусім лысы...

Дрэннае веданне мовы краіны, якую наведваюць турысты, можа адбыць у іх жаданне ад такой важнай традыцыйнай дзейнасці, як пакункі. Каб папярэдзіць такога роду непаразуменні, у вітрыне аднаго з французскіх магазінаў была вывешана аб'ява: «Уваходзячы ў наш магазін, не засмучайцеся сваёй французскай мовай, мы выдатна гаворым на мове, якая нагадвае англійскую».

Сустрэкаюцца пасля выхаднага дня два рыбалоўны.

— Ну як, пашанцавала табе ўчора? — пытае адзін.

— Не, вельмі, — адказвае другі. — Я ледзь не злавіў шчупака, але ён уцёк. А як у цябе?

— У мяне таксама ўцёк. Але мой буй большы за твайго.

Падарожнік апісвае свайму прыяцелю землетрасенне:

— Гэта было нешта неверагоднае! Атэль раскачваўся ў розныя бакі. Шклянкі і талеркі ляталі па ўсім пакоі, а...

— Вялікі божа! — раптам ўсклікнуў яе сціплы слухач. — Тваё апісанне мне сёе-тое нагадала. Я забывіся адправіць пісьмо, якое жонка дала мне тры дні назад!

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ

ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82,

33-03-15, 33-15-15

39-87-92.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.

Зак. № 308